

Sygn. akt III AUa 732/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 grudnia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Jerzy Antoni Sieklucki
Sędziowie	sędzia Elżbieta Czaja
	sędzia (del.) Danuta Dadej-Więsyk (spr.)
Protokolant: starszy protokolant sądowy Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 10 grudnia 2020 r. w Lublinie

sprawy M. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji M. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 10 marca 2020 r. sygn. akt VIII U 2837/18

zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzając go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. w ten sposób, że przyznaje M. W. (W.) prawo do emerytury od dnia (...).

Danuta Dadej-Więsyk Jerzy Antoni Sieklucki Elżbieta Czaja

Sygn. akt III AUa 732/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 października 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił M. W. prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie t.j. Dz. U. 2020, poz. 53 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983, Nr 8, poz. 43 ze zm.). W uzasadnieniu wskazano, że na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca wykazał 25-letni okres składkowy i nieskładkowy, jednak nie udowodnił co najmniej 15-letniego

okresu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a jedynie 7 lat, 3 miesiące oraz 15 dni. Organ rentowy nie uznał okresów od 1 września 1976 roku do 8 stycznia 1980 roku oraz od 15 stycznia 1992 roku do 1 grudnia 1997 roku jako pracy w szczególnych warunkach, ponieważ w przedłożonych świadectwach brak było określonego charakteru pracy. Ponadto organ rentowy nie uznał jako pracy w szczególnych warunkach okresu od 15 września 1983 roku do 28 lipca 1984 roku.

Wyrokiem z dnia 10 marca 2020 roku Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił odwołanie M. W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. z dnia 29 października 2018 roku.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach prawnych:

Wnioskodawca M. W. urodził się w dniu (...). W dniu 18 października 2018 roku złożył wniosek o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym (k. 1-4 akt ZUS).

Organ rentowy po weryfikacji przedłożonych dokumentów ustalił, że wnioskodawca na dzień 31 grudnia 1998 roku udowodnił 25 lat i 21 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym okres 7 lat, 3 miesięcy oraz 15 dni pracy w warunkach szczególnych (karta przebiegu zatrudnienia k. 27 akt ZUS). W dniu 29 października 2018 roku organ rentowy wydał zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzję, w której odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury

Sąd Okręgowy ustalił, że M. W. został zatrudniony w Zakładach (...) w P. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy jako wyżarzacz odlewów. Obowiązki wynikające z zatrudnienia wykonywał w wydziale (...), na odlewni żeliwa. Podlegał bezpośrednio kierownikowi działu. Do jego obowiązków należał załadunek ręczny odlewów żeliwnych do skrzyń. Praca była wykonywana na 3 zmiany. Czynności na tym stanowisku wykonywał do 17 marca 1978 roku. W toku zatrudnienia wnioskodawca uzyskał uprawnienia do obsługi i kierowania wózkami akumulatorowymi i spalinowymi. Z dniem 18 marca 1979 roku pracodawca powierzył odwołującemu wykonywanie czynności na stanowisku robotnika transportowego oraz kierowcy wózka akumulatorowego na wydziale (...), następnie od dnia 23 stycznia 1979 roku robotnika transportowego oraz kierowcy podnośnika widłowego w wydziale (...), na którym wykonywano remonty. Na powierzonym mu stanowisku wnioskodawca obsługiwał podnośnik bułgar o udźwigu 3,5 tony, przy użyciu którego ustawiał maszyny. Przy pomocy tego sprzętu transportował zepsute maszyny na wydział remontowy. Jako robotnik transportowy wnioskodawca przeciągał także traktorem maszyny do remontu. Jako kierowca wózka akumulatorowego pompował przy jego użyciu oleje do nowych maszyn. Przez większość dnia wnioskodawca jeździł traktorem, natomiast obsługiwał wózek, gdy w zakładzie sprowadzono nową maszynę lub w przypadku jej awarii (akta osobowe k. 34a.s., w tym angaż z dnia 22 marca 1978 roku, angaż z dnia 27 stycznia 1979 roku, zeznania wnioskodawcy k. 20v-21 a.s., k. 41v-42 a.s., k. 52v a.s.).

W okresie od (...) do (...) M. W. odbywał zasadniczą służbę wojskową. Został ponownie zatrudniony w macierzystym zakładzie pracy z dniem 23 kwietnia 1982 roku. Pracodawca powierzył mu wówczas wykonywanie czynności ślusarza konstrukcji w wydziale (...). Na powierzonym mu stanowisku wnioskodawca wykonywał konstrukcję do wentylacji. Prace te wykonywał na wydziale remontowym (akta osobowe k. 34a.s., w tym angaż z 28 kwietnia 1982 roku, zeznania wnioskodawcy) W toku zatrudnienia wnioskodawca podnosił kwalifikacje zawodowe. W dniu 8 grudnia 1982 roku uzyskał pozytywny wynik egzaminu praktycznego na kierowcę lokomotywy spalinowej do 300 KM (akta osobowe k. 34 a.s., w tym protokół egzaminu praktycznego). Do dnia rozwiązania umowy o pracę wnioskodawca pracował jako ślusarz remontowy, kierowca przy obsłudze traktora i podnośnika. Stosunek pracy ustał z dniem 31 sierpnia 1983 roku (akta osobowe k. 34 a.s., w tym świadectwo pracy z dnia 30 sierpnia 1983 roku, zeznania wnioskodawcy k. 20v-21 a.s., k. 41v-42 a.s.).

W okresie od 15 września 1983 roku do 28 lipca 1984 roku M. W. był zatrudniony w Cukrowni (...) w O. jako maszynista kolejki (świadectwo pracy k. 6 akt ZUS). Na zajmowanym stanowisku odwołujący przy użyciu kolejki spalinowej transportował maszyny z rampy lub z wydziału i wstawiał na odpowiednie miejsce. Zajmował się także transportem mialu, węgla z bocznicy kolejowej do zakładu. Obowiązki wynikające z zatrudnienia wykonywał w dziale transportu

(akta osobowe k. 49 a.s., w tym: umowa o pracę z dnia 1 lutego 1984 roku, zeznania wnioskodawcy k. 20v-21 a.s., k. 41v-42 a.s., k. 52v a.s., zeznania świadka Z. P. k. 43 a.s.).

M. W. został ponownie zatrudniony w Zakładach (...) w P. (następnie od dnia 1 kwietnia 1995 roku (...) spółce z o.o. z siedzibą w P.) z dniem 15 stycznia 1992 roku na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku maszynisty kolejowego (akta osobowe k. 34 a.s., w tym umowa o pracę z dnia 20 stycznia 1992 roku, karta obiegu zmiany w stosunku pracy z dnia 25 marca 1995 roku). Praca na tym stanowisku była wykonywana na dwie zmiany. Przy użyciu lokomotywy odwołujący przeciągał wagony pod magazyny i odlewnię. Do jego obowiązków jako maszynisty należała obsługa maszyny i jej naprawa. Maszyna była stara i odwołujący bardzo często wykonywał prace mechanika. Naprawiał powierzony mu sprzęt i dorabiał do niego niezbędne części na dziale remontowym. Wykonywał również prace konserwujące przy lokomotywie. Odpowiadał za codzienną obsługę maszyny, jej właściwe przygotowanie do pracy. Na polecenie kierownika wykonywał prace mechanika oraz prace transportowe. Pomagał również innym pracownikom przy naprawie sprzętu. W trakcie zatrudnienia, w okresie od 10 lipca do 17 lipca 1996 roku wnioskodawca przebywał na urlopie bezpłatnym. Stosunek pracy ustał z dniem 1 grudnia 1997 roku (akta osobowe k. 34 a.s., w tym pismo z dnia 26 lipca 1996 roku, świadectwo pracy z dnia 2 grudnia 1997 roku, zeznania wnioskodawcy k. 20v-21 a.s., k. 41v-42 a.s., k. 52v a.s., zeznania świadka K. C. k. 42-42v a.s., zeznania świadka R. K. k. 42v-43 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o wskazane dowody z dokumentów uznając je za spójne, wzajemnie się uzupełniające, a tym samym zasługujące na przymiot wiarygodności. Zostały one sporządzone w przepisanej formie, w oparciu o obowiązujące w dacie ich wydania przepisy prawne oraz wydane przez kompetentne osoby w ramach przysługujących im uprawnień.

Przystępując do oceny dowodów osobowych Sąd pierwszej instancji stwierdził, że przesłuchani w sprawie świadkowie to osoby obce dla wnioskodawcy, które pracowały w tym samym okresie co M. W.. Świadczyli więc możliwość poczynienia niezbędnych spostrzeżeń w zakresie charakteru czynności wykonywanych przez wnioskodawcę, jego obowiązków, warunków zatrudnienia i zasad organizacji pracy w zakładach pracy, w których pozostawali razem z nim w zatrudnieniu. Sąd orzekający wskazał, że zeznania te korelowały również z treścią zeznań odwołującego, który przyznał, że do jego obowiązków na tym stanowisku należała nie tylko obsługa, ale i naprawa lokomotywy. Musiał ją często naprawiać. W tym celu udawał się na dział remontowy, gdzie dorabiał części. Dodatkowo oprócz tankowania, zajmował się konserwacją lokomotywy, wymianą olejów i smarów. Czynności te, w świetle zeznań odwołującego i świadka, nie miały charakteru doraźnego i marginalnego. Sprzęt był bowiem stary i często się psuł. Z tych względów Sąd Okręgowy uznał jego zeznania w tym zakresie za wiarygodne z całości.

W świetle powyższych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, iż odwołanie M. W. nie zasługuje na uwzględnienie. Zgodnie z treścią art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. 2020, poz. 53 ze zm.), mężczyznom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat. Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Przepis art. 32 ust. 2 cytowanej ustawy stanowi, że za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (art. 32 ust. 4 ustawy).

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Według § 3 cytowanego rozporządzenia okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudnienia”, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Natomiast § 4 ust. 1 rozporządzenia stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Sumując powyższe, aby nabyć prawo do emerytury wnioskodawca musiał spełnić łącznie następujące przesłanki: osiągnąć obniżony do 60 lat wiek emerytalny, nie przystąpić do otwartego funduszu emerytalnego, na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnić co najmniej 15-letni okres wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz staż pracy w wymiarze co najmniej 25 lat.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że bezspornym jest, że wnioskodawca nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, ukończył obniżony do 60 lat wiek emerytalny i na dzień 1 stycznia 1999 roku legitymował się dwudziestopięcioletnim stażem pracy.

Sąd Okręgowy wskazał, że kwestią sporną było ustalenie, czy w okresach zakwestionowanych przez organ rentowy M. W. wykonywał prace w warunkach szczególnych, które odpowiadały rodzajowo pracy wskazanej w rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Dokonując oceny, czy wykonywaną przez skarżącego pracę w kwestionowanym okresie zatrudnienia można zakwalifikować jako pracę w szczególnych warunkach należy podkreślić, że wnioskodawca występując do organu rentowego o przyznanie świadczenia przedłożył, chociaż nie w pełni prawidłowe świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach. Okoliczność ta jednak nie przesądza o zasadności roszczenia odwołującego. Należy wyjaśnić, że dokonana przez pracodawcę w świadectwie pracy w szczególnych warunkach ocena charakteru zatrudnienia pracownika nie jest dla Sądu wiążąca, dokument ten podlega co do swojej wiarygodności i mocy dowodowej takiej samej ocenie, jak każdy inny dowód. Zdaniem Sądu, świadectwo pracy w warunkach szczególnych nie może stanowić jedyne dowodu na wykonywanie pracy w tych warunkach, jeżeli z okoliczności sprawy i pozostałych dowodów wynikają okoliczności odmienne. Świadectwo pracy jest dokumentem prywatnym w rozumieniu art. 245 k.p.c. i stanowi jedynie dowód tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w tym dokumencie. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, treść świadectwa pracy oraz świadectwa pracy w szczególnych warunkach może podlegać weryfikacji co do zgodności z dokumentacją osobową prowadzoną przez pracodawcę i z zeznaniami świadków oraz samego ubezpieczonego.

Odnośnie okresu zatrudnienia w Zakładach (...) w P. od 1 września 1976 roku do 17 marca 1979 roku Sąd pierwszej instancji wskazał, że w załączniku A, dziale III „W hutnictwie i przemyśle metalowym”, w części dotyczącej „odlewnia staliwa, żeliwa, metali nieżelaznych i rur” pod pozycją 23 zostały umieszczone prace wybijania, oczyszczania i wykańczania odlewów. Natomiast w zarządzeniu numer 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 roku w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego w wykazie A, dziale III pod poz. 23 wskazano rodzaje stanowisk, które są bezpośrednio związane z pracą w odlewniach przy wybijaniu, oczyszczaniu i wykańczaniu odlewów w odlewniach. Wymieniono w nich stanowiska: naprawiacz wad odlewów, oczyszczacz odlewów, operator maszyn do obróbki wiórowej odlewów żeliwnych, operator urządzeń suszących w

odlewni, próbowacz wyrobów (odlewów) na ciśnienie, smołowacz odlewów, traser odlewów, wybijacz odlewów, form i rdzeni, wykańczacz odlewów, wypalacz wad powierzchniowych, wyżarzacz odlewów.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że wnioskodawca zeznał, iż na zajmowanym stanowisku zajmował się wyłącznie ręcznym załadunkiem żeliwnych odlewów żeliwnych do skrzyń, a więc nie wykonywał czynności na wskazanych wyżej stanowiskach, w tym na stanowisku wyżarzacza odlewów. W uznaniu Sądu, obowiązki podejmowane przez wnioskodawcę o charakterze magazynowym dotyczące układania elementów żeliwnych w skrzyniach nie dotyczyły również transportu, konfekcjonowania surowców, półproduktów i wyrobów gotowych - pylistych, toksycznych, żrących, parzących i wybuchowych wskazanych wymienionych w cytowanym rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w wykazie A, dziale IV, poz. 40. Bez znaczenia pozostawała podnoszona przez M. W. okoliczność, że praca wykonywana była w trudnych i obciążających zdrowie warunkach. Samo subiektywne przekonanie ubezpieczonego, że jego praca z uwagi na uciążliwe warunki, w jakich była świadczona, może stanowić podstawę do przyznania mu uprawnień do emerytury w niższym od powszechnego wieku, nie znajduje uzasadnienia faktycznego i prawnego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 roku, II UKN 598/00, OSNP 2003/17/419).

W uznaniu Sądu pierwszej instancji, również okres zatrudnienia od 18 marca 1979 roku kiedy odwołujący wykonywał prace na stanowisku robotnika transportowego oraz kierowcy wózka akumulatorowego nie powinien zostać uwzględniony do okresu pracy w szczególnych warunkach. Punktem wyjścia dla takiej oceny jest ukształtowane orzecznictwo sądowe w tym zakresie, które determinuje pogląd sądów w kwestii wykonywania w transporcie ciężkich prac załadunkowych i wyładunkowych, jako prac w szczególnych warunkach. Powyższe prace, to jest: ciężkie prace załadunkowe i wyładunkowe oraz przeładunek materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących w transporcie zostały wymienione w dziale VIII, poz. 1 wykazu A załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku oraz uszczegółowione w zarządzeniu Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 roku to jest w dziale VIII pod poz. 1, gdzie ujęto ciężkie prace za- i wyładunkowe oraz przeładunek materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących w transporcie 1) ładowacza, 2) operatora maszyn, urządzeń i sprzętu przeładunkowego, 3) robotnika przeładunkowego. Sąd Najwyższy odnosząc się do tej problematyki, w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 kwietnia 2016 roku, I UK 137/15, Legalis numer 1444967 stwierdził, że wymieniony przepis wykazu A, działu VIII, poz. 1 rozporządzenia określa w istocie dwa rodzaje prac w szczególnych warunkach: 1) ciężkie prace załadunkowe, wyładunkowe i przeładunkowe, 2) załadunek, wyładunek i przeładunek materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących.

Sąd Okręgowy wskazał, że w poglądzie tym Sąd Najwyższy sprecyzował, że stała praca przy załadunku, wyładunku, czy przeładunku materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących nie musi być ciężka, aby była znacznie szkodliwa dla zdrowia i w znacznym stopniu uciążliwa. Natomiast prace załadunkowe i wyładunkowe (i przeładunkowe) można uznać za prace o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości, gdy są ciężkie (pod względem wysiłku fizycznego). Analogiczne stanowisko Sąd ten zajął wcześniej w wyroku z dnia 13 sierpnia 2015 roku, II UK 299/14, Legalis numer 1331200 wskazując w jego uzasadnieniu, że przepis punktu 1 działu VIII wykazu A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) zalicza do prac w warunkach szczególnych ciężkie prace załadunkowe i wyładunkowe oraz przeładunek materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących w transporcie. Przepis ten w istocie wymienia dwa rodzaje prac, z których każda stanowi pracę w warunkach szczególnych. Po pierwsze, pracą taką jest wykonywanie ciężkich prac załadunkowych i wyładunkowych, a po drugie, prac przeładunkowych, które nie będąc pracami ciężkimi, dotyczą jednak materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących.

Odnosząc powyższe rozważania do realiów niniejszej sprawy Sąd pierwszej instancji podkreślił, że odwołujący jako kierowca ciągnika lub operator wózka widłowego, nie wykonywał żadnej z dwóch prac w szczególnych warunkach wskazanych w tym orzeczeniu. Niewątpliwie pracując przy obsłudze wózka widłowego wnioskodawca wykonywał prace fizyczne przy transporcie. Tym niemniej, praca ta stanowiła jednak jedynie część zadań pracowniczych wnioskodawcy, a zatem nie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Do głównych obowiązków wnioskodawcy należało bowiem przemieszczanie się i transport materiałów przy użyciu traktora lub wózka, co w

sposób oczywisty ograniczało, a nawet eliminowało wysiłek fizyczny. Dlatego też jego praca jako operatora wózka widłowego, nie mogła podlegać zakwalifikowaniu jako ciężka praca załadunkowa i rozładunkowa. Odwołujący jako pracownik transportowy nie wykonywał też załadunku, wyładunku i przeładunku materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących.

Sąd Okręgowy zaznaczył również, iż Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 8 marca 2012 roku, III UK 92/11, LEX nr 1215158 przesądził, że stanowiska operatora wózka widłowego nie sposób również zaliczyć do kategorii stanowisk ujętych w załączniku do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) w dziale V pkt 3, jako stanowiska maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych. Podobne stanowisko wyraził również Sąd Apelacyjny w Lublinie w uzasadnieniu orzeczenia z dnia 19 grudnia 2012 roku, w sprawie III AUa 874/12, Legalis numer 712116.

W ocenie Sądu Okręgowego, do okresu pracy w szczególnych warunkach należało zaliczyć zatrudnienie M. W. od 15 września 1983 roku do 28 lipca 1984 roku. W tym zakresie wskazać należy, iż prace zakładowych służb kolejowych bezpośrednio związane z utrzymaniem ruchu pociągów, wymienione zostały w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 Nr 8, poz. 43 ze zm.) w wykazie A, w dziale VIII „W transporcie i łączności”, pod poz. 13. Ponadto stanowisko pracy zajmowane przez wnioskodawcę ujęte zostało w przepisach resortowych, zawartych w wykazie A dziale VIII, pod poz. 13 w punkcie 7 załącznika do zarządzenia numer 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 roku w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ((...)), gdzie wskazano stanowisko maszynisty pojazdu trakcyjnego spalinowego. Wątpliwości, które miał organ rentowy w związku z niedokładnościami świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych udało się usunąć w toku postępowania zeznaniami wnioskodawcy oraz świadka Z. P.. W konsekwencji możliwe było zakwalifikowanie zajmowanego, w spornym okresie zatrudnienia, stanowiska pracy w zakładowej służbie kolejowej według przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 1983 roku oraz przyporządkowanie go do stanowisk wymienionych w zarządzeniu branżowym. Nie można mieć wątpliwości, że praca wnioskodawcy świadczona w przedmiotowym okresie to typowa działalność transportowa polegająca na przewożeniu towarów z jednego miejsca w drugie, przewóz ten odbywał się na stosunkowo niewielkiej odległości, bo między bocznica kolejową a usytuowaną na terenie pracodawcy ubezpieczonego. Była to praca w transporcie. Czynności wnioskodawcy na stanowisku maszynisty lokomotywy były pracą bezpośrednio związaną z ruchem pociągów w ramach zakładowej służby kolejowej. Z tych względów okres ten, w wymiarze 10 miesięcy i 14 dni należało uwzględnić do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy uznał jednak, iż brak było podstaw do uznania, że praca M. W. w okresie od 15 stycznia 1992 roku do 1 grudnia 1997 roku była zatrudnieniem wykonywanym stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu pracy wskazanej w dziale VIII, pod poz. 13 wykazu A. Sąd orzekający zaznaczył, że w spornym okresie ubezpieczony faktycznie wykonywał pracę jako maszynista lokomotywy spalinowej. Czynności te, w świetle zeznań świadka R. K. oraz samego odwołującego, nie były jednak wykonywane przez niego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Świadek R. K. wskazał, że wnioskodawca zastępował traktorzystów przewożąc materiały z wydziału do wydziału. M. W. wykonywał również pracę mechanika. Świadek zeznał, że „Jak mi się zepsuł sprzęt, to kierownik zlecał wnioskodawcy, by mi pomógł. Czasami ja mu pomagałem przy lokomotywie. Nie było tygodnia, by coś poważniejszego się nie stało. Sprzęty były stare. Wykonywał prace mechanika wtedy”. Odwołujący wskazał z kolei, że na jednej zmianie pracował jeden maszynista. Tym samym, do jego obowiązków nie mogło należeć wyłącznie prowadzenie, ale i naprawa lokomotywy, która w świetle zeznań świadków i wnioskodawcy była wiekowa, M. W. musiał ją naprawiać, dorabiać części. Odwołujący zeznał, że „chodził na remonty i dorabiał części. Musiał tankować ręcznie lokomotywę”. Wykonywał również wymianę olejów i smarów, codzienną obsługę. Z tych względów należało stwierdzić, że wnioskodawca w ramach dniówki roboczej zajmował się różnymi czynnościami, które nie składały się na wykonywanie pracy w szczególnych warunkach. W uznaniu Sądu, niedopuszczalnym jest uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy,

wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika. Należy przy tym podkreślić, iż w zeznań wnioskodawcy i świadków nie wynikało, by czynności te miały charakter incydentalny, krótkotrwały i uboczny.

Z tych względów Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawca od 15 stycznia 1992 roku do 1 grudnia 1997 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy nie wykonywał czynności opisanych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) w wykazie A, dziale VIII, pod poz. 13.

Sąd pierwszej instancji, stwierdzając, że M. W. nie udowodnił w niniejszej sprawie, iż wykonywał przez okres co najmniej 15 lat pracę w warunkach szczególnych, gdyż udowodnił łącznie 8 lat, 1 miesiąc i 29 dni uznał, iż zaskarżona decyzja jest prawidłowa a odwołanie od niej należało oddalić jako bezzasadne.

Z tych względów i na podstawie powołanych przepisów oraz na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 10.03.2020 r. złożył wnioskodawca zaskarżając wyrok w całości.

Wyrokowi zarzucił :naruszenie art.184 i art.32 ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 grudnia 1998 r. /Dz.U. 2020 ;poz.53 z późn.zm/ przez jego niewłaściwe zastosowanie w stanie faktycznym sprawy, dającym podstawę do przyjęcia na tle całości materiału dowodowego zebranego w niniejszej sprawie, że M. W. ma prawo do wcześniejszej emerytury;

-naruszenie par 4 ust.3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze poprzez uznanie, że wnioskodawca nie posiada co najmniej 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, pomimo że materiał dowodowy daje podstawę do zaliczenia wykonywanej przez niego pracy w spornych okresach jako pracy w szczególnych warunkach;

-naruszenie art.232 kpc w zw. z art.233 par 1 kpc .wyrażającą się w wybiórczym potraktowaniu materiału dowodowego, w sposób dowolny, przyjęciu ze wnioskodawca w okresie zatrudnienia w Zakładach (...) w P. od 1 września 1976 r. do 17 marca 1979 r. faktycznie nie wykonywał pracy wyřarzacza kwalifikowanej jako pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze;

-naruszeniu art.232 kpc w zw. z art.233 par 1 kpc poprzez wybiórczą i dowolną a nie swobodną ocenę zebranego materiału dowodowego, polegającą na błędnym przyjęciu że dalsze zatrudnienie wnioskodawcy w macierzystym zakładzie pracy okresie od 18 marca 1979 r. do 08.01.1980 r. oraz od 23.04.1982 r. do 31.08.1983 r. w charakterze robotnika transportu, operatora maszyn , urządzeń i sprzętu przeładunkowego, ślusarza remontowego nie stanowi pracy w warunkach szkodliwych naruszeniu art.232 kpc w zw. z art.233 par 1 kpc poprzez wybiórczą i dowolną a nie swobodną ocenę zebranego materiału dowodowego, polegającą na błędnym przyjęciu że praca wnioskodawcy jako maszynisty zakładowej lokomotywki spalinowej w okresie od 15 stycznia 1992 r. do 1 grudnia 1997 r. nie była pracą wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w rozumieniu pracy wskazanej w dziale VIII , pod poz.13 wykazu A;

-naruszenie art.232 kpc w zw. Z art.233 par 1 kpc poprzez wybiórczą i dowolną a nie swobodną ocenę zebranego materiału dowodowego, polegającą na błędnym przyjęciu że wnioskodawca nie wykonywał pracy w szczególnym charakterze lub warunkach szczególnych zarówno przed rozpoczęciem odbywania służby wojskowej, jak i po jej zakończeniu od 23.04.1982 r. /służba wojskowa od (...) do (...)/, co doprowadziło do niezaliczenia okresu pełnienia służby wojskowej do stażu pracy wymaganego do uzyskania prawa do emerytury w obniżonym wieku;

Mając na uwadze powyższe apelujący wnosił o:

-zmianę zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającej go decyzji ZUS O/L. i przyznanie wnioskodawcy prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych ewentualnie

-uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Jednocześnie apelujący załączył i wnosił o zaliczenie do materiału dowodowego sprawy oświadczeń wnioskodawcy i świadka R. K. - na okoliczność doprecyzowania rodzaju świadczonej pracy i obowiązków, jakie wykonywał wnioskodawca na poszczególnych stanowiskach pracy /niezaliczonych przez Sąd I instancji do wymaganego 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych/ oraz wnosił o rozpoznanie apelacji na rozprawie i uzupełniające przesłuchanie wnioskodawcy M. W..

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik organu rentowego wnosił o oddalenie apelacji .

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Apelacja wnioskodawcy okazała się zasadna, skutkując zmianą zaskarżonego wyroku.

Poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne okazały się nie dość wyczerpujące i wymagały uzupełnienia na etapie postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny nie mając wprawdzie zastrzeżeń do postępowania dowodowego w zakresie przydatności zebranych w sprawie dowodów, mając zastrzeżenia co do jego kompletności, nie podziela jednocześnie wniosków sformułowanych przez Sąd Okręgowy, wyprowadzonych z tego materiału po nazbyt powierzchownej i nie dość wnikliwej analizie dostępnych dowodów, co stało u podstaw błędnie przedstawionego stanu faktycznego i wadliwie sformułowanych wniosków. Tytułem wstępu wskazać należy, że stosownie do dyspozycji art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1383 ze zm., zwanej dalej „ustawą emerytalną”) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. (wnioskodawca urodził się (...)) przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 tj. co najmniej 25 lat dla mężczyzn. Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm., zwanego dalej „rozporządzeniem z 7 lutego 1983 r.”) pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Oba powyższe warunki muszą być spełnione łącznie. Zgodnie natomiast z § 2 ust. 1 wymienionego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach w nim określonych są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Przedmiotem sporu między stronami w niniejszym postępowaniu było, czy wnioskodawca spełnia kumulatywne przesłanki warunkujące nabycie prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej, w szczególności przesłankę 15 – letniego stażu pracy w warunkach szczególnych. Należy bowiem wskazać, że organ rentowy wydając skarżoną w niniejszym postępowaniu decyzję stwierdził, że wnioskodawca nie spełnia właśnie warunku udokumentowania na dzień 1 stycznia 1999 r. wymaganego co najmniej 15 letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, bowiem w ocenie organu legitymuje się jedynie okresem 7 lat 3 miesięcy i 15 dni takich okresów, spełnia zaś wymóg co najmniej 25 letniego stażu ubezpieczeniowego

Sąd drugiej instancji jako sąd nie tylko odwoławczy, lecz także merytoryczny, nie może poprzestać na zbadaniu zarzutów apelacyjnych. Powinien poczynić własne ustalenia i samodzielnie ocenić je z punktu widzenia zastosowanego prawa materialnego. Sąd odwoławczy orzeka na podstawie całokształtu zgromadzonego materiału dowodowego, dokonując własnej, samodzielnej i swobodnej oceny, w tym oceny zgromadzonych w postępowaniu przed sądami obu

instancji dowodów. Jako sąd merytoryczny, bazując na tym samym materiale dowodowym, co sąd pierwszej instancji, ewentualnie uzupełnionym, sąd odwoławczy może poczynić własne, odmienne ustalenia na podstawie dowodów zebranych w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji, może również, przeprowadzić uzupełniające postępowanie dowodowe.

Sąd Apelacyjny na skutek podniesionych w apelacji zarzutów dopuścił dowód z uzupełniającego przesłuchania wnioskodawcy na okoliczność warunków pracy świadczonej przez odwołującego się, uznając, że w istocie przesłuchanie skarżącego przez sąd pierwszej instancji nie było pełne i wyczerpujące. Na podstawie uzupełniających zeznań wnioskodawcy oraz zeznań świadków złożonych w toku postępowania pierwszoinstancyjnego, uznanych za wiarygodne, Sąd Apelacyjny ustalił, że M. W. został zatrudniony w Zakładach (...) w P. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy jako wyżarzacz odlewów. Obowiązki wynikające z zatrudnienia na tym stanowisku wykonywał w wydziale (...), na odlewni żeliwa od 1 września 1976 roku do 17 marca 1978 roku. Do jego obowiązków należała obsługa pieca (...) do wyżarzania odlewów. Przyjmował on odlewy, przekładał do skrzyń żaroodpornych, a następnie, za pomocą sterownika umieszczał je w piecu o temperaturze od 900^(o) do 1000^(o) C, w celu zmiękczenia żeliwa. Piec posiadał dwie komory, z jednej strony wnioskodawca wkładał skrzynie, a z drugiej były one wyciągane na tor rolkowy, pod którym działały wentylatory chłodzące. Cykl produkcyjny trwał pół godziny. Wnioskodawca sprawdzał parametry pieca. Pracował w rękawicach i fartuchu azbestowym. Pracę wykonywał przy piecu, na terenie odlewni, gdzie temperatura latem dochodziła do 50^(o)C, na hali panował hałas oraz duże zanieczyszczenie powietrza. Na stanowisku wyżarzacza skarżący pracował do 17 marca 1978 roku. Z dniem 18 marca 1978 roku pracodawca powierzył odwołującemu wykonywanie czynności na stanowisku robotnika transportowego oraz kierowcy wózka akumulatorowego na wydziale (...), następnie od dnia 23 stycznia 1979 roku robotnika transportowego oraz kierowcy podnośnika widłowego w wydziale (...), na którym wykonywano remonty. Na powierzonym mu stanowisku wnioskodawca obsługiwał podnośnik bułgar o udźwigu 3,5 tony, przy użyciu którego ustawiał maszyny. Przy pomocy tego sprzętu transportował zepsute maszyny na wydział remontowy. Jako robotnik transportowy wnioskodawca przeciągał także traktorem maszyny do remontu. Jako kierowca wózka akumulatorowego pompował przy jego użyciu oleje do nowych maszyn. Przez większość dnia wnioskodawca jeździł traktorem, natomiast obsługiwał wózek, gdy w zakładzie sprowadzono nową maszynę lub w przypadku jej awarii (akta osobowe k. 34a.s., w tym angaż z dnia 22 marca 1978 roku, angaż z dnia 27 stycznia 1979 roku, zeznania wnioskodawcy k. 20v-21 a.s., k. 41v-42 a.s., k. 52v a.s., k.115v-116a.s., oświadczenie k.85).

W okresie od(...)do (...) M. W. odbywał zasadniczą służbę wojskową. Został ponownie zatrudniony w macierzystym zakładzie pracy z dniem 23 kwietnia 1982 roku. Pracodawca powierzył mu wówczas wykonywanie czynności ślusarza konstrukcji w wydziale (...). Pracę wykonywał na wydziale remontowym. Na powierzonym mu stanowisku wnioskodawca wykonywał montaż wentylatorów, demontował stare maszyny. Pracował przy pomocy kluczy, młotów. W ciągu jednego dnia pracy wykonywał różne czynności, w tym jeździł podnośnikiem, przy pomocy traktora dokonywał załadunku maszyn (akta osobowe k. 34a.s, w tym angaż z 28 kwietnia 1982 roku, oświadczenie k.86 a.s., zeznania wnioskodawcy k. 20v-21 a.s., k. 41v-42 a.s., k.115v-116 a.s.).

W okresie od 15 września 1983 roku do 28 lipca 1984 roku M. W. był zatrudniony w Cukrowni (...) w O. jako maszynista kolejki (świadcstwo pracy k. 6 akt ZUS). Na zajmowanym stanowisku odwołujący przy użyciu kolejki spalinowej transportował maszyny z rampy lub z wydziału i wstawiał na odpowiednie miejsce. Zajmował się także transportem mialu, węgla z bocznicy kolejowej do zakładu. Obowiązki wynikające z zatrudnienia wykonywał w dziale transportu (akta osobowe k. 49 a.s., w tym: umowa o pracę z dnia 1 lutego 1984 roku, zeznania wnioskodawcy k. 20v-21 a.s., k. 41v-42 a.s., k. 52v a.s, k.115v-116., zeznania świadka Z. P. k. 43 a.s.).

M. W. został ponownie zatrudniony w Zakładach (...) w P. (następnie od dnia 1 kwietnia 1995 roku (...) spółce z o.o. z siedzibą w P.) z dniem 15 stycznia 1992 roku na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku maszynisty kolejowego (akta osobowe k. 34 a.s., w tym umowa o pracę z dnia 20 stycznia 1992 roku, karta obiegowa zmiany w stosunku pracy z dnia 25 marca 1995 roku). Praca na tym stanowisku była wykonywana na dwie zmiany. Przy użyciu lokomotywy odwołujący przeciągał wagony pod magazyny i odlewnię. Do jego obowiązków

jako maszynisty należała obsługa maszyny i jej naprawa Odpowiadał za codzienną obsługę maszyny, jej właściwe przygotowanie do pracy. Obsługa polegała na oliwieniu, skręcaniu i wymianie hamulców, rozruszników, tankowaniu, po przednim przytoczeniu beczek z paliwem .Maszyna była stara i odwołujący często wykonywał prace mechanika. Naprawiał powierzony mu sprzęt i dorabiał do niego niezbędne części na dziale remontowym. Remonty odbywały się poza godzinami pracy, gdyż nie można było w ciągu zmiany przerwać pracy, gdyż groziło to konsekwencjami w postaci odszkodowań na rzecz (...). W ciągu tygodnia praca mechanika zajmowała skarżącemu około półtorej godziny dziennie Wnioskodawca pracował w pełnym wymiarze czasu pracy , na zmiany, a gdy przychodził transport dzień pracy był wydłużony. Na polecenie kierownika wykonywał prace mechanika oraz prace transportowe, lecz czynności te miały miejsce poza godzinami normatywnymi pracy. Pomagał również innym pracownikom przy naprawie sprzętu. W trakcie zatrudnienia, w okresie od 10 lipca do 17 lipca 1996 roku wnioskodawca przebywał na urlopie bezpłatnym. Stosunek pracy ustał z dniem 1 grudnia 1997 roku (akta osobowe k. 34 a.s., w tym pismo z dnia 26 lipca 1996 roku, świadectwo pracy z dnia 2 grudnia 1997 roku, zeznania wnioskodawcy k. 20v-21 a.s., k. 41v-42 a.s., k. 52v a.s., k.115v-116 a.s., zeznania świadka K. C. k. 42-42v a.s., zeznania świadka R. K. k. 42v-43 a.s.).

Analizując wszystkie zebrane w sprawie dowody, zdaniem Sądu Apelacyjnego , Sąd Okręgowy błędnie ocenił czynności wykonywane przez wnioskodawcę w okresie w Zakładach (...) w P. od 1 września 1976 roku do 17 marca 1978 roku. Sąd pierwszej instancji stwierdził, iż w/w okresie skarżący na zajmowanym stanowisku zajmował się wyłącznie ręcznym załadunkiem żeliwnych odlewów żeliwnych do skrzyń, a więc nie wykonywał czynności na stanowisku wyżarzacza odlewów. W uznaniu Sądu, obowiązki podejmowane przez wnioskodawcę były czynnościami o charakterze magazynowym dotyczące układania elementów żeliwnych w skrzyniach nie dotyczyły również transportu, konfekcjonowania surowców, półproduktów i wyrobów gotowych - pylistych, toksycznych, żrących, parzących i wybuchowych wskazanych wymienionych w cytowanym rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w wykazie A, dziale IV, poz. 40.

Ocena ta jest błędna . W okresie od 1 września 1976 roku do 17 marca 1978 roku (rok 6 miesięcy i 17 dni) pracował w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku wyżarzacza, przy wykańczaniu odlewów , na stanowisku wymienionym w załączniku A rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r., dziale III „W hutnictwie i przemyśle metalowym”, w części dotyczącej „odlewnia staliwa, żeliwa, metali nieżelaznych i rur” pod pozycją 23 , gdzie zostały umieszczone prace wybijania, oczyszczania i wykańczania odlewów.

Po oczyszczeniu powierzchni odlewy poddaje się zabiegom wykańczania, do których należą: - oddzielenie układu wlewowego, nadlewów i usunięcie zalewek, - wykończenie powierzchni, - naprawa wad, - obróbka cieplna, - antykorozyjne zabezpieczenie powierzchni. Niektóre odlewy poddaje się obróbce cieplnej w celu zmniejszenia ich twardości przed obróbką skrawaniem lub poprawienia właściwości wytrzymałościowych. Podstawową obróbkę cieplną, którą należy stosować do wszystkich ważniejszych odlewów, jest wyżarzanie odprężające, które umożliwia usunięcie z odlewu naprężeń powstających podczas krzepnięcia. Formy umieszcza się w blaszanej skrzynce i obsypuje suchym piaskiem kwarcowym lub szamotem, a następnie wyżarza w temperaturze 900-1000°C. Zabiegi te są konieczne dla ostatecznego związania materiałów formy oraz usunięcia z jej wnętrza resztek masy modelowej. Piśmiennictwo-MINISTERSTWO EDUKACJI i NAUKI Waldemar Kula Wykonywanie części maszyn w procesach odlewania i obróbki plastycznej 311[20].Z1.03 Poradnik dla ucznia Wydawca Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy Radom 2005 LITERATURA 1. Okoniewski S.: Technologia Maszyn. WSiP, Warszawa 1999 2. B. J.: Obróbka i montaż części maszyn. WSiP, Warszawa 1995 3. Górecki A.: Technologia ogólna WSiP, Warszawa 1994. Wnioskodawca wykonywał czynności wyżarzacza odlewów , które stanowiły proces technologiczny wykańczania odlewów. Przyjmował on odlewy, przekładał do skrzyń żaroodpornych , a następnie , za pomocą sterownika umieszczał je w piecu o temperaturze od 900^(o)do1000^(o) C, w celu zmiękczenia żeliwa.

Analizując wszystkie zebrane w sprawie dowody nie ma również podstaw, zdaniem Sądu Apelacyjnego, do zakwestionowania faktu, że wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze w okresach od 15.09.1983 r. do 28.07.1984 r. (10 miesięcy 14 dni), od 15.01.1992 r. do 9.07.1996 r.(4 lata 5 miesięcy i 24 dni) od 18.07.1996 r. do 1.12.1997 r.(rok 4 miesiące i 14 dni) wykonywał pracę zakładowych służb kolejowych bezpośrednio związane z utrzymaniem

ruchu pociągów, a jedynie wпадkowo, sporadycznie, tylko w przypadku awarii lub serwisowania wykonywał obowiązki mechanika. Z zeznań świadków wynika, iż z reguły czynności te wykonywał poza normatywnymi godzinami pracy i zajmowały mu one w ciągu tygodnia około półtorej godziny czasu pracy. W ocenie Sądu Apelacyjnego wnioskodawca w opisanych okresach wykonywał pracę maszynisty kolejki spalinowej jako pracę dominującą, w pełnym wymiarze czasu pracy. Obowiązki związane z obsługą, polegające na oliwieniu, tankowaniu były wykonywane jako konieczne i wynikające z zatrudnienia na tym stanowisku, nadto prace związane z naprawami nie były codzienne, zajmowały niewielki wymiar w ponad 8-godzinnym dniu pracy skarżącego.

Kwestią oceny charakteru i rodzaju zatrudnienia pracownika w takich okolicznościach zajmował się niejednokrotnie Sąd Najwyższy. Wypowiedział się w tej materii m.in. w wyroku z 22 kwietnia 2009 r. w sprawie o sygn. II UK 333/08. W motywach wydanego w tej sprawie rozstrzygnięcia Sąd Najwyższy wskazał, że przepisy prawa materialnego określające rodzaje i warunki zaliczania okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dla celów nabycia uprawnień emerytalnych w obniżonym wieku emerytalnym mają charakter wyjątkowy i ściśle bezwzględnie obowiązujący, co nie oznacza, że przepisy te powinny być wykładane (interpretowane) zawężająco lub restrykcyjnie w sposób wykluczający lub przekreślający je jako podstawę nabycia prawa do emerytury z uwagi na przepracowanie okresów zatrudnienia w szkodliwych warunkach pracy. W ocenie Sądu Najwyższego trafne jest założenie, że w spornych przypadkach - uwzględnienie okresów wykonywania pracy szkodliwej lub uciążliwej wymaganej do przyznania emerytury w niższym wieku emerytalnym - następuje po ustaleniu rzeczywistego zakresu obowiązków oraz wykonywania bezpośrednio i stale szkodliwego zatrudnienia, tyle że ocena prawna tych ustaleń powinna być racjonalna, bez stosowania "aptekarskiej" miary lub "stopera w rękę". Sąd Najwyższy uznał, że trudno zaakceptować stanowisko, że wyraźne polecenie przełożonych dotyczące wykonywania innych prac niż szkodliwe przez pracownika zatrudnionego w pełnym wymiarze w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, mogłoby decydować o wyłączeniu tych incydentalnych prac z okresów szczególnego zatrudnienia dla celów emerytalnych. Ponadto zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą Sądu Najwyższego, pomimo wykonywania pewnych czynności dodatkowych w warunkach nienarażających bezpośrednio na szkodliwe dla zdrowia czynniki, można uznać, że dana osoba wykonuje pracę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (por. uzasadnienia wyroków Sądu Najwyższego: z 11 marca 2009 r., sygn. II UK 243/08, z 8 stycznia 2009 r., sygn. I UK 201/08, czy z 17 stycznia 2012 r., sygn. I UK 189/11). Ponadto w swoich ustaleniach Sąd pierwszej instancji nie wziął pod uwagę przy ocenie prawnej ustalonych w sprawie okoliczności, że ubezpieczony pracował jako maszynista kolejki spalinowej często ponad 8 godzin dziennie, co wiązało się z koniecznością rozładunku wagonów. Regułą było, że ubezpieczony pracował znacznie więcej niż podstawowy wymiar czasu pracy. W związku z powyższym, mając na uwadze większą liczbę godzin przepracowanych tygodniowo przez ubezpieczonego, nawet uwzględniając fakt, że w pewnym zakresie wnioskodawca zajmował się także czynnościami innymi, Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że prowadzenie kolejki spalinowej zajmowało mu codziennie co najmniej 8 godzin. Tym samym brak jest wątpliwości co do tego, że wnioskodawca w okresach od 15.09.1983 r. do 28.07.1984 r. (10 miesięcy 14 dni), od 15.01.1992 r. do 9.07.1996 r. (4 lata 5 miesięcy i 24 dni) od 18.07.1996 r. do 1.12.1997 r. (rok 4 miesiące i 14 dni) w stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach, o jakiej mowa w dziale VIII rozporządzenia „W transporcie i łączności”, pod poz. 13. prace zakładowych służb kolejowych bezpośrednio związane z utrzymaniem ruchu pociągów. Biorąc pod uwagę powyższe okresy, okres od 1 września 1976 roku do 17 marca 1978 roku (rok 6 miesięcy i 17 dni) gdy wnioskodawca pracował w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku wyźarzacza oraz uznany przez organ rentowy staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 7 lat 3 miesięcy i 15 dni należy wskazać, że ubezpieczony legitymuje się wszystkimi przesłankami umożliwiającymi przyznanie wnioskodawcy prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, w szczególności oznacza to, że wykazał 15 lat 6 miesięcy i 24 dni, a więc co najmniej 15 letni okres pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Apelacyjny nie uwzględnił wnioskodawcy do stażu pracy w szczególnych warunkach okresu od 18 marca 1978 roku do 31 sierpnia 1983 roku kiedy odwołujący wykonywał pracę na stanowisku robotnika transportowego oraz kierowcy wózka akumulatorowego, a następnie ślusarza konstrukcji, dzieląc w tym zakresie ustalenia i rozważania Sądu Okręgowego odnośnie oceny charakteru pracy skarżącego na tych stanowiskach. Odwołujący jako kierowca ciągnika lub operator wózka widłowego, nie wykonywał żadnej z prac w szczególnych warunkach wskazanych w dziale VIII,

poz. 1 i poz.3 wykazu A załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku Niewątpliwie pracując przy obsłudze wózka widłowego wnioskodawca wykonywał prace fizyczne przy transporcie. Tym niemniej, praca ta stanowiła jednak jedynie część zadań pracowniczych wnioskodawcy, a zatem nie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Do głównych obowiązków wnioskodawcy należało bowiem przemieszczanie się i transport materiałów przy użyciu traktora lub wózka, co w sposób oczywisty ograniczało, a nawet eliminowało wysiłek fizyczny. Dlatego też jego praca jako operatora wózka widłowego, nie mogła podlegać zakwalifikowaniu jako ciężka praca załadunkowa i rozładunkowa. Praca kierowcy ciągnika natomiast nie wiązała się z transportem w ruchu lądowym, lecz polegała na przeciąganiu maszyn w obrębie zakładu pracy i nie była wykonywana w pełnym wymiarze czasu pracy. Odnosnie pracy na stanowisku ślusarza konstrukcji należy wskazać, iż polegała ona głównie na demontażu maszyn na powierzchni hali, a więc nie może zostać zakwalifikowana jako praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku wymienionym w dziale V, poz. 6 wykazu A załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości. Powyższe ograniczenie nie miało jednak wpływu na prawo do świadczenia ponieważ odwołujący się po odliczeniu tych, legitymuje się ponad 15 letnim stażem pracy w warunkach szczególnych.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania do nich prawa, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Biorąc zatem pod uwagę, że wniosek został złożony 18 października 2018 r., należało przyznać wnioskodawcy prawo do emerytury od (...).

Uwzględniając przedstawione wyżej okoliczności faktyczne i rozważania prawne Sąd Apelacyjny uznał apelację odwołującego się za zasadną i działając na podstawie art. 386 § 1 KPC zmienił zaskarżony wyrok przyznając M. W. prawo do emerytury począwszy od (...).